

Gyógyszerészeknek szóló rövid tájékoztató a H1N1 influenzával kapcsolatban

A rövid tájékoztató célja, hogy a gyógyszerészek számára az új influenzavírussal A (H1N1) és a pandémiára való felkészüléssel kapcsolatos praktikus főbb információkat biztosítsa. Ezzel segítve a gyógyszerészek tevékenységét, továbbá hasznos ismereteket nyújtson a betegtájékoztatásban, egészségnevelésben, a gyógyszerértári szakdolgozók, és a gyógyszerértárat felkereső betegek megfelelő higiénés védelmében.

Influenzaszerű tünetekkel a gyógyszerértárat felkereső betegek ellátása

Az A(H1N1) fertőzés esetében a betegek influenzaszerű tünetekre panaszkodnak. A hőmérséklet mért testhőmérséklet nagyobb 38°C-nál és köhögés vagy torokfájás jellemző. Mindezek mellett lehetséges izomfájdalom, fejfájás, hidegrázás, hányás, hasmenés is. A betegnek célszerű telefonon keresztül a kapcsolatot házi orvosukkal vagy a házi orvosi ügyelettel felvenni. A beteg tájékoztassa orvosát tüneteiről, egyéb, már meglévő betegségeiről/állapotáról (terhesség, asztma, cukorbetegség, szívbetegség, stb.), továbbá arról, hogy az elmúlt héten járt-e külföldön; vagy influenzás beteggel volt-e szoros kapcsolatban; továbbá arról, hogy a tüneteinek kezdete óta kivel volt szoros kapcsolatban (közös háztartásban élő, családtag, barát, stb.)

Amennyiben orvosa szerint nem igényel orvosi ellátást tüneti kezelést segítő gyógyszerek alkalmazása szükséges lehet. Továbbá a tájékoztatásnak ki kell terjednie arra, hogy a beteg maradjon otthon, amíg a láz és az egyéb tünetek elmúlnak, kivéve, ha később mégis súlyosbodik az állapota! Ne menjen dolgozni vagy iskolába, betegségének ideje alatt kerülje a szoros személyes kapcsolatokat! Lehetőség szerint használjon gyógyszerértárakban, kapható, ún. „sebészi” maszkot. Az általános higiénés szabályokat fokozottan tartsa be.

Fertőtlenítés

Alapelveknek kell tekinteni, hogy a szükséges fertőtlenítésekhez minden esetben vírusinaktiváló (virucid) hatású dezinficienszt kell alkalmazni. Az otthonában ápolott fertőző beteg valamint a fertőző megbetegedésre gyanús személy környezetében szükséges fertőtlenítési eljárások:

Kézfertőtlenítés: A beteg ellátása, ápolása előtt, illetve után az ellátó személyeknek higiénés kézfertőtlenítést kell végeznie. A kézfertőtlenítés kétféleképpen végezhető el:

- Az ún. egyfázisú szerek használata esetén a kéztisztítás és a kézfertőtlenítés egy munkafázisban történik fertőtlenítő hatású szappannal. A kezek megtörlésére egyszer használatos papír kéztörlőt kell alkalmazni.
- Az alkoholos kézfertőtlenítő folyadékok/gélek valamint kézfertőtlenítő kendők alkalmazása esetén a készítmények használati utasításában feltüntetett alkalmazási paramétereiket kell betartani és a készítmények alkalmazása előtt nem kell kezet mosni csak akkor, ha a kézen látható szennyeződés van. 3-5ml fertőtlenítőszerrel kell a kezet bedörzsölni és megszáradni hagyni.

Felületfertőtlenítés A fertőtlenítéshez virucid hatású fertőtlenítőszerrel kell alkalmazni. A kisebb felületeket, munkaasztalokat, kilincset, klaviatúrát stb, alkoholos gyors felület fertőtlenítő szerrel kell bepermetezni vagy fertőtlenítő kendővel kell áttörölni.

Fertőtlenítő takarítás:

A fertőző beteg környezetében megfelelő készítményekkel csak ún. nedves takarítást szabad alkalmazni (felmosás, lemosás, nedves letörlés, stb.).

A fertőtlenítő eljárások részleteit az Országos Epidemiológiai Központ által kiadott „Tájékoztató a fertőtlenítésről” c., valamint a „Tájékoztató a betegellátás és a járványügyi gyakorlat részére engedélyezett és forgalmazott fertőtlenítőszerokről”, c. szakmai, módszertani kiadványok tartalmazzák.

Gyógyszeres kezelés lehetősége, orvoshoz irányítás szempontjai

Az átlagos súlyosságú, szövődménymentesen zajló influenza csak tüneteinek kezelését, elsősorban lázcsillapítást, igényel. Lázcsillapításra acetaminophen, ibuprofen jól beválik. Gyermekeknek és 18 éven aluliaknak szalicilát tartalmú készítményt tilos adni. Fokozott figyelem szükséges:

- súlyos alapbetegség esetén
- várandós nőknél
- csecsemőknél
- hirtelen rosszabbodó állapot esetén
- ha 7 nap után, vagy gyermekeknél 5 nap után még rosszabbodik a beteg állapota.

Az átlagosnál súlyosabb lefolyásra utaló, azonnali orvosi ellátást igénylő tünetek:

- a légzésszám növekedése és a légzés felületessé válása, akár fizikai aktivitás, akár pihenés közben;
- kifejezett nehézlégzés;
- cyanosis;
- véres vagy elszíneződött köpet;
- mellkasi fájdalom;
- megváltozott tudatállapot;
- három napon túl fennálló, magas láz;
- a vérnyomás csökkenése,
- gyermekeknél figyelmeztető jel a légzés gyorsulása és nehezítettsége, az aktivitás hiánya, aluszékonyság.

Specifikus antivirális kezelés – melyet csak orvos indikálhat - korai (48 órán belül) elkezdése javasolt az alábbi, súlyos megbetegedés kockázatának kitett csoportokba tartozó személyek influenzaszerű megbetegedése esetén:

- krónikus légzőszervi, szív- és érrendszeri, vese-, máj- és idegrendszeri betegségben szenvedők;
- cukorbeteg;
- csökkent immunitású betegek;
- kórosan elhízottak (BMI > 40);
- várandós nők;
- 2 éven aluliak.

Másodlagos, bakteriális pneumonia kezelése

A bakteriális pneumonia két leggyakoribb kórokozója a *Streptococcus pneumoniae*, és a *Staphylococcus aureus*. Szintén csak orvos által történt receptfelírás esetén a javasolt antibiotikum kezelés:

- Mérsékelten súlyos állapotban: amoxicillin/klavulánsav 3x1,2g / nap átlagsúlyú felnőttek
- Súlyos esetben: ceftriaxon 2 g/nap vagy légúti fluorokinolon (moxifloxacin 400 mg/nap vagy levofloxacin 500-1000 mg/nap).

Primer, virális pneumonia kezelése

Tekintettel arra, hogy a virális pneumonia igen magas letalitással jár, a beteget pneumonia gyanúja esetén minél gyorsabban hospitalizálni kell. Miután csak a klinikai kép alapján nem lehet egyértelműen megállapítani a pneumonia etiológiáját, mind specifikus antivirális, mind antibakteriális kezelésre szükség van.

Az influenza elleni oltóanyagok

A 2009/2010. szezonban két különböző influenza elleni oltóanyag alkalmazása válik szükségessé.

Az egyik, a szezonális influenza elleni trivalens oltóanyag (Fluval AB). A vakcina termeléséhez az Egészségügyi Világszervezet (WHO) ajánlásainak és az Európai Gyógyszerügynökség által a 2009/2010-es influenza szezonra (északi félteke) ajánlott vírustörzseket használták fel. A **3 évesnél idősebb** kockázati csoportba tartozó személyek számára **1 300 000 (FluvalAB)**, míg a **3 éven aluli gyermekek (Fluarix)** térítésmentes influenza elleni védőoltására 10 000 adag oltóanyag áll rendelkezésre a 2009/2010-es influenza szezonban.

A másik oltóanyag egy monovalens vakcina (Fluval P), a pandémiás influenza elleni védekezésre. A pandémiás influenza megelőzésére 6 millió Fluval P vakcina áll rendelkezésre, amelyből 4 millió térítésmentesen felhasználható. A térítésmentes oltóanyag az ÁNTSZ hálózatán keresztül kerül szétosztásra és az alkalmazási előíratban foglaltak szerint adható az Országos Tisztviselő-Főorvos által meghatározott célcsoportba tartozók számára. Azok, akik nem kaphatnak a térítésmentes oltóanyagból, ők a gyógyszeres forgalomban receptre felírva vásárolhatják meg a vakcinát a 2 millió adag térítésköteles biztosított készletből.

A tájékoztató az alábbi ÁNTSZ által kiadott szakmai anyagok alapján készült:

- Ajánlott teendők influenzaszerű tünetek esetében
- Terápiás javaslat
- Infektológiai Szakmai Kollégium ajánlása
- Tájékoztató a szezonális influenza oltásokról
- Az OTH tájékoztatója a házi orvosok részére az influenza elleni védőoltások szervezéséről a 2009/2010 influenza szezonban.

További ismeretek megszerzése céljából az alábbi honlapok rendszeres látogatása ajánlott:

- Állami Népegészségügyi és Tisztviselő-Szolgálat (ÁNTSZ) www.antsz.hu
- Országos Epidemiológiai Központ (OEK) www.oek.hu
- Pandémiás Prevenációs Bizottság www.pandemia.hu
- Országos Gyógyszerészeti Intézet www.ogyi.hu
- Egészségügyi Világszervezet (World Health Organization) www.who.int
- Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ (European Centre for Disease Prevention and Control) www.ecdc.europa.eu
- Egyesült Államok Betegségellenőrzési és Megelőzési Központok ügynöksége (Centers for Disease Control and Prevention) www.cdc.gov

2009. október 15.

Gyógyszerészeti Gondozás Szakmai Bizottság (a H1N1 új influenzával kapcsolatos szakmai anyagok összegyűjtve elérhetőek a Bizottság honlapján www.gyogygond.hu)